

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет географічний
Кафедра туризму та готельного господарства

СИЛАБУС
нормативного освітнього компонента
ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ТУРИЗМІ

підготовки	Магістр
спеціальності	242 Туризм
освітньо-професійної програми	Туризм

Силабус освітнього компонента «ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ТУРИЗМІ» підготовки магістра, галузі знань 24 Сфера обслуговування, спеціальності 242 Туризм, освітньо-професійної програми Туризм.

Розробник: Лисюк Тетяна Василівна, кандидат педагогічних наук, доцент.

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

Лисюк Т.В.

Силабус освітнього компонента затверджений на засіданні кафедри туризму та готельного господарства

протокол № 1 від 31 серпня 2022 р.

Завідувач кафедри:

Ільїн Л.В.

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна/заочна форма навчання	Галузь знань: 24 Сфера обслуговування	Нормативна
		Рік навчання – 1
120 год. 4 кредити	Спеціальність: 242 Туризм	Семестр – 2
		Лекції – 18/10 год.
ІНДЗ: є	Освітня програма: Туризм другий (магістерський) рівень вищої освіти	Практичні – 22/16 год.
		Самостійна робота – 72/78 год.
		Консультації – 8/16 год.
		Форма контролю: екзамен
Мова навчання		українська

II. Інформація про викладача

Викладач	Лисюк Тетяна Василівна
Науковий ступінь	кандидат педагогічних наук
Вчене звання	доцент
Посада	доцент кафедри туризму та готельного господарства
Телефон	+38 0679592264
e-mail	tetiana.0602@gmail.com
Дні занять	http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi

III. Опис освітнього компонента

Анотація курсу

Силабус упорядкований відповідно до навчального плану та кваліфікаційної характеристики магістрів.

В Україні починаються активні дії по переходу на інноваційних шлях розвитку економіки. Особлива увага на сучасному етапі звертається на удосконалення інноваційних процесів в області науки і техніки, матеріального виробництва. Інновації – це не що інше, як дії по упровадженню досягнень науки і техніки в технології та управління, в тому числі і в туризмі. Успішно реалізовані на ринку інноваційні проекти є основою розвитку високих технологій і одним з найефективніших елементів прискорення інноваційних процесів.

Володіння прийомами та методами впровадження інноваційних процесів створює у фахівців з туризму підґрунтя для розвитку їх професійного мислення, набуття ними здатності сприймати економічні процеси, що відбуваються на туристичному ринку і підприємствах, у всій їх багатогранності. Це особливо важливо в умовах поглиблення ринкових відносин в туризмі, посилення конкуренції, які об'єктивно ускладнюють завдання у сфері прийняття успішних інноваційних підприємницьких рішень на кожному суб'єкті господарської діяльності.

Пререквізити: успішне опанування курсів бакалаврського рівня.

Постреквізити: здобуті здобувачем вищої освіти знання при вивченні освітнього компонента «Інноваційні технології в туризмі» є обов'язковими для таких складових подальшого навчання:

- виробнича практика;
- переддипломна практика;
- кваліфікаційна магістерська робота.

Мета і завдання освітнього компонента

Метою освітнього компонента є ознайомлення студентів із теоретичними основами інноваційних технологій в туризмі, оцінювання та аналіз ризиків впровадження інноваційного туристичного продукту.

Завданнями освітнього компонента є теоретична та практична підготовка студентів з питань:

- ознайомлення з інноваційними технологіями у сфері надання туристичних послуг;
- використання продуктових та технологічних новацій у діяльності туристичних підприємств;
- ознайомлення із комп'ютерними засобами інформаційного забезпечення інновацій на основі функціональної моделі сучасного програмного забезпечення;
- обґрунтування необхідності застосування методів прогнозування і планування нововведень на рівні туристичних підприємств як інструментарію реалізації інноваційних технологій.

3. Результати навчання (компетентності)

Протягом вивчення освітнього компонента «Інноваційні технології в туризмі» у магістрів повинні сформуватися такі компетентності:

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 2. Здатність вести професійну діяльність у міжнародному та вітчизняному середовищі

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності

СК 4. Здатність організувати діяльність та співпрацю суб'єктів регіонального, національного та міжнародного туристичних ринків на засадах сталого розвитку з урахуванням світового досвіду

СК 7. Здатність розробляти та впроваджувати інновації в діяльності суб'єктів туристичного ринку.

Програмні результати навчання (РН)

РН 2. Спеціалізовані уміння/навички розв'язання проблем, необхідні для проведення досліджень та/або провадження інноваційної діяльності з метою розвитку нових знань та процедур у сфері туризму і рекреації

РН 3. Застосовувати сучасні цифрові технології, методи та інструменти дослідницької та інноваційної діяльності для розв'язання складних задач у сфері туризму та рекреації

РН 6. Аналізувати та оцінювати діяльність суб'єктів туристичного ринку, планувати результати їх стратегічного розвитку

РН 8. Управляти процесами в суб'єктах індустрії туризму та рекреації на різних ієрархічних рівнях, які є складними, непередбачуваними і потребують нових стратегічних підходів

РН 10. Приймати ефективні рішення у сфері туризму та рекреації щодо розв'язання широкого кола проблем, зокрема безпеки і якості туристичного обслуговування

**Структура освітнього компонента
(денна/заочна форма навчання)**

	Усього	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Консультації	Форма контролю/бали
Змістовий модуль 1						
Інноваційна політика, стратегія і потенціал підприємств туризму						
Тема 1. Інноваційна політика підприємств туризму	15/14	2	4/2	8/10	1/2	ДС / 4
Тема 2. Інноваційна стратегія підприємств туристичного бізнесу	14/14	2/2	2/2	8/8	2/2	ДС / 4
Тема 3. Інноваційний потенціал туристичного бізнесу	13/14	2/2	2/2	8/8	1/2	ДС / 4
Модульна контрольна робота №1						Т / 20
Разом за змістовим модулем 1	42/40	6/4	8/6	24/26	4/6	32
Змістовий модуль 2						
Інноваційні технології в туризмі						
Тема 1. Новітні тренди в туризмі	13/18	2/2	2/2	8/10	1/4	ДС / 4
Тема 2. Інноваційні технології в туристичній індустрії України та світу	12/10	2/-	2/2	8/8		ДС / 4
Тема 3. Інноваційна діяльність на регіональних туристичних ринках	13/14	2/-	2/2	8/8	1/4	ДС / 4
Модульна контрольна робота №2						Т / 20
Разом за змістовим модулем 2	38/42	6/2	6/6	24/26	2/8	32
Змістовий модуль 3						
Державне регулювання інноваційної діяльності						
Тема 1. Сутність, методи та інструменти державного регулювання інноваційної діяльності	12/12	2/2	2/-	8/10		ДС / 2
Тема 2. Фінансове та інвестиційне забезпечення впровадження інноваційних технологій в туризмі	15/14	2/2	4/2	8/8	1/2	ДС / 4
Тема 3. Правові аспекти інноваційної діяльності	13/12	2/-	2/2	8/8	1/2	ДС / 2
Модульна контрольна робота №3						Т / 20
Разом за змістовим модулем 3	40/38	6/4	8/4	24/ 26	2/4	28
ІНДЗ є						8/8
Всього годин / Балів	120/ 120	18/ 10	22/ 16	72/ 78	8/ 16	100

*Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач / кейсів, ІНДЗ / ІРС – індивідуальне завдання / індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР / КР – модульна контрольна робота/

контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

Завдання для самостійного опрацювання

Самостійна робота студентів є важливим елементом успішного засвоєння матеріалу освітнього компонента. Перелік питань для самостійного опрацювання наведено нижче.

Основним є робота студентів з вітчизняною та закордонною літературою, нормативними актами у сфері інноваційної діяльності.

Самостійна робота є інструментом опанування навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять.

Основними видами самостійної роботи є:

- обов'язкове вивчення або закріплення матеріалу, отриманого під час лекцій;
- опрацювання та вивчення інформації з літератури, рекомендованої до вивчення;
- підготовка до практичних (семінарських) занять, дискусій, роботи, в групах, опитування, тестування;
- контрольна перевірка кожним студентом якості особистих знань за запитаннями для самостійного поглибленого вивчення та самоконтролю;
- робота над індивідуальним завданням.

Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

1. Вплив науково-технічних нововведень на розвиток туризму.
2. Види інновацій в туризмі за класифікаційними ознаками.
3. Структура і стадії інноваційних процесів.
4. Інновації в управлінні туристичними підприємствами.
5. Вплив політичної, економічної і соціальних сфер на інноваційні процеси в туризмі.
6. Теорії інноваційного розвитку.
7. Розвиток національно-економічних інноваційних систем в туризмі.
8. Сутність кризи індустріалізації і неминучість інновацій.
9. Загальні ознаки кризи в туризмі.
10. Сутнісна характеристика інновацій, інноваційних продуктів та послуг.
11. Класифікаційні ознаки інновацій та інноваційні пріоритети українських підприємств туризму.
12. Класифікаційні групи методів прогнозування.
13. Основні етапи прогнозування інноваційної діяльності в туризмі.
14. Прогнози зміни ринку на основі дослідження поточного попиту, попиту в минулому у туризмі.
15. Методи пошуку інноваційних ідей, організація творчого процесу.
16. Особливості пошуку джерел і генерації ідей. Основні етапи творчого процесу.
17. Засоби, що сприяють генерації ідей. Структура пізнавального процесу. Сутність системи планування інновацій у сфері туризму.
18. Види планів за цільовою орієнтацією, предметом, рівнем, змістом і періодом планування.
19. Концептуальні положення кадрового, інформаційного, фінансового забезпечення науково-інноваційної діяльності.
20. Процес підготовки і перепідготовки кадрів туристичних підприємств для науково-технічної і інноваційної діяльності в умовах ринкової економіки.
21. Організаційна структура інноваційних підприємств.
22. Приклади застосування нових методів у процесі управління персоналом, організації надання туристичних послуг.
23. Реконструкція і технічне переозброєння туристичних підприємств.
24. Новітні прогресивні методи бронювання місць у готелі, реєстрації гостей та обліку послуг, що надаються клієнтам.
25. Загальні показники ефекту та ефективності інновацій в туризмі.

26. Види ефектів упровадження інновацій. Показники і методи оцінювання ефективності інновацій на підприємстві. Послідовність оцінювання ефективності витрат туристичних підприємств до та після впровадження інновацій. Сутність оцінювання ефективності інноваційного проекту туристичного підприємства.

27. Сутність оцінювання ризику реалізації інноваційного проекту. Ринкові позиції туристичного підприємства та інноваційні перспективи.

Завдання на ІНДЗ

Кожному студенту необхідно здійснити комплексний аналіз ефективності інноваційної діяльності туристичного підприємства за основними етапами (одне туристичне підприємство на вибір студента). Виконану роботу оформити у вигляді презентації.

Етапи комплексного аналізу інноваційної діяльності туристичних підприємств:

- моніторинг зовнішнього оточення підприємства;
- аналіз внутрішнього середовища та ринкових можливостей;
- аналіз ефективності інноваційних проектів;
- оцінка ризику реалізації інноваційного проекту;
- оцінка ефективності інноваційної діяльності підприємства.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо здобувача освіти

Політика щодо відвідування занять. Відвідування занять є одним із компонентів оцінювання, адже дає змогу отримати максимальний бал за усі види робіт.

За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням деканату.

Політика щодо академічної доброчесності. Списування під час модульних контрольних робіт, іспиту заборонене. Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн опитування та виконання практичних робіт.

У конспектах самопідготовки до семінарських занять необхідно вказувати джерела отримання інформації.

Перескладання (дострокове складання) курсу відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Семінарські та практичні роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (60% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності).

Неформальна освіта при викладанні дисципліни

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здійснюється відповідно до «Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі

Українки»

(https://ed.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/11/1_%D0%92%D0%B8%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F_%D1%80%D0%B5%D0%B7%D1%83%D0%BB_%D1%82%D0%B0%D1%82%D0%B2_%D0%92%D0%9D%D0%A3_i%D0%BC._%D0%9B.%D0%A3._2_%D1%80%D0%B5%D0%B4.pdf)

Сертифікати участі у майстер-класах (семінарах, курсах тощо) на тематику, яка відповідає темам курсу, є достатньою підставою для зарахування відповідних тем.

V. Підсумковий контроль

Рейтинг студента з навчальної роботи визначається відповідно до «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки» (<https://ed.vnu.edu.ua/wp->

content/uploads/2022/07/Polozh_pro_otzin_%D0%A0%D0%B5%D0%B4_%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%9C%D0%95%D0%94.pdf).

Підсумковий контроль – екзамен, який проводиться в усній формі і за складання якого студент може отримати максимум 60 балів.

Загальна оцінка підраховується як сума поточного й модульного контролю, або поточного і підсумкового контролю. Оцінка за освоєння курсу виставляється згідно шкали оцінювання.

Орієнтований перелік питань до екзамену

1. Інноваційні технології в та туризмі
2. Сутність і передумови розвитку інноваційної діяльності на підприємствах туризму
3. Напрями розвитку інноваційних процесів в туризмі
4. Новітні технології та напрямки в туризмі
5. Інновації в системі управління туристичними підприємствами
6. Різновиди інновацій у сфері туризму України
7. Маркетингові інновації на туристичних підприємствах
8. Підвищення конкурентоспроможності туристичних підприємств за рахунок впровадження інноваційної діяльності
9. Інноваційно-інвестиційна привабливість туристичних підприємств
10. Інноваційна діяльність в туристичному господарстві України
11. Класифікація інновацій в туристичній індустрії
12. Аналіз автоматизованих систем управління в сфері туризму
13. Універсальні засоби автоматизації туристичної діяльності
14. Програмні пакети управління туристичними фірмами
15. Глобальні світові системи бронювання й резервування
16. Фінансове та інвестиційне забезпечення впровадження інноваційних технологій в туризмі
17. Нові види та форми організації подорожей
18. Маркетингові інновації в туризмі
19. Державне регулювання інноваційної діяльності
20. Вплив політичної, економічної і соціальної сфер на інноваційні процеси в туризмі
21. Роль Всесвітньої туристської організації в стимулюванні і розповсюдженні інновацій
22. Забезпечення інноваційних планів
23. Проектування інноваційних продуктів (послуг)
24. Закон України «Про інноваційну діяльність»
25. Джерела і механізми фінансування інноваційної діяльності
26. Інноваційні тенденції в розвитку туризму в Україні
27. Циклічний розвиток економіки.
28. Життєвий цикл інновацій.
29. Структура і стадії інноваційних процесів
30. Об'єкти інноваційної діяльності в туризмі.
31. Інноваційні процеси в просуванні і комерціалізації туристичного продукту.
32. Інновації в управлінні туристичними підприємствами.
33. Моніторинг інновацій як основа цілеспрямованого новаторства.
34. Джерела інноваційних можливостей та формування інноваційної політики.
35. Методика діагностування інноваційного потенціалу туристської організації.
36. Методи й інструменти державного регулювання інноваційної діяльності.
37. Національна інноваційна система.

38. Система державного регулювання інноваційних процесів в Україні.
39. Розвиток і застосування інформаційних технологій в туризмі.
40. Автоматизація туристичного офісу.
41. IT-рішення для туристичних компаній.
42. Автоматизовані системи бронювання і резервування в туризмі.
43. Інноваційні проекти в туризмі.
44. Інноваційний туристичний продукт як основа нового проекту.
45. Диверсифікація видів міжнародного туризму.
46. Маркетингові інновації в туризмі.
47. Техніко-технологічні інновації.
48. Система клубного відпочинку таймшер.
49. Інтелектуальна власність в інноваційних процесах.
50. Охорона і захист інтелектуальної власності.
51. Використання прав на інтелектуальну власність у сфері туризму.
52. Власні ресурси туристичних підприємств.
53. Використання банківських ресурсів.
54. Розвиток венчурного капіталу.
55. Принципи побудови механізму фінансового забезпечення інноваційної діяльності.
56. Методи оцінки інноваційних проектів.
57. Види ефективності та проблеми оцінки ефективності інновацій в туризмі.
58. Економічний розвиток суспільства і підприємницької діяльності
59. Роль підприємця в інноваційних процесах.
60. Інноваційні процеси в просуванні і комерціалізації туристського продукту.
61. Управління інноваціями.
62. Вплив політичної, економічної і соціальної сфер на інноваційні процеси в туризмі.
63. Роль Всесвітньої туристської організації у стимулюванні і поширенні інновацій.
64. Інформаційні технології, їх впровадження у виробничі процеси.
65. Способи поширення інноваційних продуктів.
66. Нові види і форми організації подорожей.
67. Інтелектуальний продукт як власність. Використання прав на інтелектуальну власність в сфері туризму.
68. Інноваційна діяльність на регіональних туристичних ринках
69. Фінансова складова інноваційного потенціалу підприємства.
70. Ризики інноваційних проектів.

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано

60–66	Достатньо	Е	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	Необхідне перескладання

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна

1. Александрова С. А. Детермінанти розвитку туризму : колективна монографія / С. А. Александрова, Н. М. Богдан, Л. А. Нохріна ; за заг. ред. І. М. Писаревського ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. – 159 с.
2. Абрамов В. В. Діяльність туристської самодіяльної організації : підручник / В. В. Абрамов ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2020. – 301 с.
3. Власенко І. В. Інновації в туризмі : опорний конспект лекцій. Вінниця : Видавничо-редакційний відділ ВТЕІ КНТЕУ, 2017. 108 с.
4. Влащенко Н. М. Інноваційні технології у ресторанному, готельному господарстві та туризмі : навч. посіб. / Н. М. Влащенко ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. – 373 с.
5. Влащенко Н. М. Методичні рекомендації до проведення практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Інноваційні технології в туризмі» (для студентів 5 курсу всіх форм навчання освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр», спеціальностей 241 – Готельно-ресторанна справа, 242 – Туризм) / уклад. Н. М. Влащенко ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва імені О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. – 27 с.
6. Інновінг в туризмі : монографія / А. А. Мазаракі, С. В. Мельниченко, Г. І. Михайліченко, Т. І. Ткаченко та ін. ; за заг. ред. А. А. Мазаракі. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. – 532 с.
7. Князевич А.О. Управління інфраструктурним забезпеченням інноваційного розвитку економіки: моногр. Рівне: Волинські обереги, 2018. 362 с
8. Феномен туризму: розмаїття сенсів : монографія / за ред.: О. О. Красноручького, Н. І. Моїсєвої. – Харків : Стильна типографія, 2019. – 252 с.

Додаткова

1. World Travel & Tourism Council (WTTC). Economic Impact Reports. URL: <https://wttc.org/Research/Economic-Impact>.
2. Жукович І.А. Інновації в туризмі: основні теоретичні та практичні аспекти. *Наука та наукознавство*. 2017. № 2(95). С. 69-81.
3. Колосінська М.І., Бойда С.В. Мультиплікативний ефект туристичної сфери. *Ефективна економіка*. 2021. № 1. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/1_2021/81.pdf.
4. Кампов Н.С. Роль інновацій для розвитку туризму. *Науковий вісник Мукачівського державного університету. Економічні науки*. 2017. № 23(18). С. 246-255.
5. Лисюк Т.В., Матвійчук Л.Ю., Лепкий М.І. Інноваційні інформаційні технології туристичних підприємств. *Економічний форум*, 1(3), 2021. С. 78-87.

URL: <https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2021-3-11>.

6. Лисюк Т.В., Терешук О.С., Пасічник М.П. Інноваційні технології у готельно-ресторанному господарстві. *Економіка та суспільство*. 2022. № 40.

URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1450>.

7. Лисюк Т.В., Ройко Л.Л., Білецький Ю.В. Інноваційні інформаційно-комунікативні технології у сфері туризму. *Економіка та суспільство*. 2022. № 43. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1715>

8. Лисюк Т.В. Інноваційна діяльність підприємств сфери послуг. Сучасні світові тенденції розвитку економіки, обліку, фінансів і права: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Полтава, 12 липня 2022 р.). Полтава: ЦФЕНД, 2022. С. 28-29.

8. Садченко О.В., Гайворонська І.В. Мережевоцентричний підхід до управління підприємствами туристичних дестинацій. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2019. № 4(72). Ч. 2. С. 106-113. URL: <http://dspace.onu.edu.ua:8080/handle/123456789/26303>.

Інформаційні ресурси

1. Барабаш Є.В. Інноваційні технології в готельному бізнесі [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://tourlib.net/statti_ukr/barabash.htm.

2. Навчально-методичний комплекс на платформі дистанційного навчання ВНУ імені Лесі Українки [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://moodle.vnu.edu.ua/course/view.php?id=1509>

3. Саненко Л.І. Принципи впровадження інноваційних технологій в готелях та їх переваги [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://tourlib.net/statti_ukr/sanenko.htm.

4. Сайт Європейської асоціації трансферу технологій, інновацій та промислової інформації [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.codris.ru>

5. Сайт присвячений інноваціям та інвестиціям. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.innopolis.info>.

6. Сайт Державного агентства України з інвестицій та інновацій. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.in.gov.ua>.

7. Сторінка курсу на платформі Moodle. <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=2275>. Силабус навчальної дисципліни, презентації за темами дисципліни, завдання до практичних занять і самостійної роботи, контрольні заходи.

8. Електронний курс: <https://moodle.vnu.edu.ua/course/view.php?id=1509>